

RESPONSABILITATEA RECIPROCĂ A PERSONALITĂȚII ȘI A STATULUI ÎN POLITICA JURIDICĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Gheorghe AVORNIC,
profesor universitar, doctor habilitat în drept
Anastasia CATAN,
doctorandă USM

RÉSUMÉ

Dans cet article l'auteur propose d'analyser la responsabilité mutuelle de l'Etat et de la personnalité. C'est un principe indépendant de l'Etat de droit. Ceci est une méthode spécifique de limiter le pouvoir politique, qui exprime le débet moral et légal dans la relation entre l'Etat, en tant que porteur du pouvoir politique. L'essence de l'Etat de droit est de détruire le monopole d'Etat sur le pouvoir en changeant le rapport simultané de la liberté et de la société en faveur de la personnalité dernière et séparée. Un véritable Etat de droit crée des conditions pour que les citoyens se voient comme des participants actifs dans les procès politiques, renforcer les propriétés positives et à réduire les négatif.

Mots-clés: droit, liberté, la personnalité, l'Etat, relations, pouvoir, droits et libertés de la personnalité, la protection des droits et libertés de la personnalité, primauté du droit, les relations entre la personne et l'Etat, Etat du droit, le pouvoir d'Etat, la politique

REZUMAT

Articolul reflectă un studiu dedicat analizei responsabilității reciproce a statului și a personalității. Acesta este un principiu independent al statului de drept. Esența statului de drept constă în distrugerea monopolului statului asupra puterii, cu schimbarea simultană a raportului libertății statului și a societății în favoarea celei din urmă și a personalității separate. Adevăratul stat de drept creează condiții pentru ca cetățenii să se perceapă ca participanți activi la procesul politic, să consolideze caracteristicile pozitive ale stătalității și să le reducă pe cele negative. Utilizarea coerciției de către stat ar trebui să poarte caracter legal, să nu încalce măsura libertății individuale, să corespundă gravității infracțiunii.

Cuvinte-cheie: drept, libertate, personalitate, stat de drept, relații, putere, drepturi și libertăți ale persoanei, protecția drepturilor și libertăților, înființarea dreptului, relații între persoane și stat, politică

Introducere. Responsabilitatea reciprocă a statului și a personalității este un principiu independent al statului de drept. Încă Immanuel Kant a formulat această idee: fiecare cetățean ar trebui să posede aceeași posibilitate de constrângere cu privire la cel ce deține influența la aplicarea precisă și necondiționată a legii, ca și cel care deține influența cu privire la cetățean. Aceasta este o metodă specifică de limitare a puterii politice, care exprimă începutul moral și legal în relația dintre stat, ca purtător a puterii politice, și cetățean, ca participant la punerea ei în aplicare. Stabilind libertatea sub forma legislativă între societate și individ, statul în sine nu este liber de restricțiile propriilor decizii și acțiuni. Prin intermediul legii, statul trebuie să-și ia angajamente de a asigura echitatea și egalitatea în relațiile sale cu cetățeanul, cu organizațiile publice și cu alte state.

Metode aplicate și materiale utilizate. Baza metodologică a investigațiilor include: metoda istorică, metoda sistematică, metoda comparativă, metoda logică (analiza deductivă, inductivă, generalizarea, specificarea, clasificarea, definirea etc.) și alte metode științifice generale. În procesul investigării științifice au fost analizate lucrări ale doctrinarilor juriști, politologi, sociologi și filosofi.

Rezultate și discuții. Articolul 4 al Constituției Republicii Moldova stipulează: „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte” [1].

Supunându-se legii, autoritățile publice nu pot încălca reglementările ei și sînt responsabile pentru încălcarea sau nerespectarea aces-

tor obligații. Obligativitatea legii pentru autoritățile publice este asigurată printr-un sistem de garanții ce exclude samavolnicia administrativă. Acesta include:

1) responsabilitatea guvernului față de organele reprezentative;

2) răspunderea disciplinară, civilă și penală a funcționarilor publici de orice nivel pentru violarea drepturilor și libertăților persoanelor concrete, pentru abuz de putere, depășire a atribuțiilor de serviciu etc.;

3) impeachment etc.

Formele de control public asupra punerii în aplicare a obligațiilor structurilor de stat ar putea fi: referendumul, sondajul, raportul deputatului în fața alegătorilor.

Pe același temei juridic este construită și responsabilitatea persoanei față de stat. Astfel, raportul dintre stat și persoană trebuie să se bazeze pe responsabilitate reciprocă.

Există și alte principii care într-o măsură sau alta derivă din cele menționate anterior și creează pentru ele fundalul asigurator, ce se exprimă prin nivelul ridicat de conștiințizare și cultură juridică, prezența societății civile și monitorizarea din partea ei a îndeplinirii legilor de către toți subiecții de drept etc. În esență, toate principiile statului de drept sînt un tip de restricții care consolidează poziția puterii legale și legitime.

Esența statului de drept constă în distrugerea monopolului statului asupra puterii, cu schimbarea simultană a raportului libertății statului și a societății în favoarea celei din urmă și a personalității separate. Adevăratul stat de drept creează condiții pentru ca cetățenii să se perceapă ca participanți activi la procesul politic, să consolideze caracteristicile pozitive ale stăruinței și să le reducă pe cele negative.

La începutul celui de al treilea mileniu, problema drepturilor și obligațiilor reciproce ale personalității și ale statului recapătă o semnificație deosebită. Este evident că unui anumit tip de personalitate îi corespund (de dorit) și anumite tipuri de organizare politică, regim, formă de guvernare. **În opinia noastră**, situațiile în care toți membrii societății, toți cetățenii salută regimul politic existent în realitate sînt imposibile.

În relațiile personalității cu puterea politică cele mai importante sînt:

1. *Atitudinea personalității față de forma de guvernare.* Monarhiile (absolută, constituțională) sau republicile sînt forme polare de organizare a puterii, însă fiecare dintre ele este adecvată, mai mult sau mai puțin, tipului sociopsihologic al personalității concrete.

2. *Atitudinea personalității față de obținerea puterii de către conducător.* Este vorba de alegerea, numirea, transmiterea prin

moștenire etc. a drepturilor de gestionare a statului persoanei oficiale supreme. Unor cetățeni le este real mai ușor să se supună unui conducător deja desemnat sau unuia ce a obținut puterea prin moștenire. Altor, dimpotrivă, le este necesar un proces de legitimare, o procedură legală de transmitere a puterii prin alegeri, la care există posibilitatea de a participa personal.

3. *Atitudinea personalității față de metodele concrete de realizare a puterii.* Metodele represive în conducere sau tendințele liberale în procesul realizării funcțiilor de guvernare sînt, de asemenea, foarte diferit percepute de oameni. Există părtași deschiși ai disciplinei dure, ordinii civice asemănătoare unei organizații militare, ai pedepselor crude, uneori în mod disproporționat cu fapta. Altor mai acceptabile le sînt incertitudinea, permisivitatea, așa-numita autoreglementare, în cazul unor situații ilegale. Cu toate acestea, orientarea spre statul de drept necesită nu cruzime, ci pedeapsă inevitabilă pentru comiterea unei culpe. În același timp, este inacceptabilă urmărirea persoanelor a căror vinovăție nu a fost stabilită de instanțele judecătorești.

Respectarea deplină a revendicărilor personalității și a sistemului organizării puterii de stat poate avea loc doar în mod ideal. De aceea, trebuie găsite modalități, forme și mijloace de stabilire a relațiilor armonioase între personalitate și stat. Și aici, cea mai eficientă bază este stabilirea responsabilității reciproce, luînd în calcul cerințele perioadei moderne de dezvoltare a statului moldovenesc. Mai mult decît atît, responsabilitatea reciprocă interpersonală, precum și a personalității și a statului, ca o categorie juridică, trebuie să fie unică pentru toți. Anume astfel de abordări ale problemei responsabilității personalității și a statului sînt actuale la desfășurarea politicii juridice.

Politica juridică în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității permite înlăturarea contradicției accentuate dintre posibilele forme ale comportamentului conducătorilor și dificultățile vieții legale a societății. Această politică stabilește parametri și pune accentele în sistemul relațiilor personalitate – putere, cetățean – stat, conducători – conduși, însă trebuie subliniat faptul că aceasta ar trebui să aibă loc în baza responsabilității reciproce. Este posibilă și o altă situație, atunci cînd se largesc drepturile și libertățile personalității: se declară nu numai rolul secundar al drepturilor statului, ci chiar inutilitatea lor.

Nu putem fi de acord cu această abordare, deoarece statul trebuie să posede un ansamblu definit și stabil de drepturi. Mai mult decît atît, lipsa de drepturi ale statului poate însemna eficiență scăzută de protecție a drepturilor și libertăților cetățenilor. Altceva este modul în care statul va utiliza acest ansamblu de drepturi existente și dacă această utilizare nu va fi efectuată în detrimentul cetățenilor. Drepturile ar trebui să fie distribuite în mod uniform între stat, prin diversele sale organe, și personalitate, asociații de cetățeni în bază strict legală și umanistă. Sînt necesare mecanisme de protecție atît a personalității, cît și a statului, existența unui control strict asupra menținerii echilibrului acestor drepturi, ce scoate în evidență în mod inevitabil problema responsabilităților juridice și politice ale diferiților actori ai activității juridice.

În literatura teoretico-juridică, chestiunea responsabilității juridice este bine dezvoltată. Există diferite forme sau tipuri ale ei. Cu toate acestea, viața și teoria nu stau pe loc. În unele cercetări apar opinii precum că definițiile existente ale răspunderii juridice nu reflectă laturile sale, inclusiv responsabilita-

tea statului față de om (și cetățean, și societate), aspectele ei pozitive (pe termen lung) și juridico-internaționale.

„Omul – scria Kant – este singura ființă capabilă să acționeze ca o forță morală pe deplin responsabilă pentru propriile acțiuni”. Termenul „răspundere”, astfel cum este utilizat în drept, este derivat din verbul latin *respondere*. Acest verb înseamnă „a răspunde”, dar în același timp și „a plăti o îndatorire, o sarcină” [2, p. 119].

Profesorul englez H.L.A. Hart, cunoscut datorită analizei sale conceptuale a dreptului, arată că noțiunii „răspundere” i se pot atribui următoarele semnificații distincte:

- „a) răspunderea care decurge dintr-o anumită funcție;
- b) răspunderea cauzată;
- c) răspundere;
- d) capacitatea de a răspunde”.

În primul caz, persoana răspunde pentru îndeplinirea îndatoririlor sale ce decurg din rolul și funcția pe care o deține în cadrul unei anumite organizații. De exemplu, părinții sînt responsabili de creșterea copiilor lor. În acest sens se spune că o persoană este responsabilă sau că se comportă în mod responsabil, adică luîndu-și îndatoririle în serios și fiind dispusă să depună toate eforturile pentru a le îndeplini.

În al doilea caz, se poate porni de la exemplu: „înghețul a fost răspunzător de accidentul rutier produs”, în sensul că accidentul s-a produs din cauza alunecării. Se sugerează deci că în cazul răspunderii cauzate, aceasta poate fi atribuită nu numai ființelor umane, ci și fenomenelor naturale.

În al treilea caz, răspunderea este înțeleasă în felul următor: atunci cînd o persoană încalcă norma juridică ce o obligă la o anumită acțiune sau persoana este obligată de lege să suporte o pedeapsă sau să repare paguba pricinuită. Așadar, este vorba de faptul că o anu-

mită persoană poate fi trasă la răspundere juridică, poate fi obligată să suporte pedeapsa sau să repare paguba pricinuită.

În sfîrșit, după profesorul Hart, cuvîntul „răspundere” poate însemna și faptul că persoana are capacitatea de a înțelege ce i se cere să facă sau să nu facă, de a cîntări ceea ce face, de a decide ceea ce va face sau nu [2, p. 119].

Răspunderea juridică a fost definită ca un complex de drepturi și obligații conexe care, în conformitate cu legea, se nasc ca urmare a săvîrșirii unei fapte ilicite și care constituie cadrul de realizare a constrîngerii de stat, prin aplicarea sancțiunilor juridice, definiție care poate fi, credem, considerată admisibilă și nu numai ca obligație de a suporta sancțiunea sau și de a raporta prejudiciul, care este un element necesar, dar nu suficient al răspunderii [2, p. 119].

În opinia noastră, răspunderea juridică ar trebui să fie înțeleasă ca un raport juridic determinat între stat și alte entități juridice (cetățean, persoană oficială, organizație etc.), ce apare în baza obligațiilor reciproce să suporte efectele negative ale încălcării normelor legale.

Într-adevăr, nu este încă pe deplin dezvoltată problema responsabilității statului pentru acțiunile funcționarilor săi, tipul responsabilității juridice a statului pentru eventualele consecințe negative în viitor. Aceasta ne permite **să propunem următoarele**: pe perioada posibilelor reforme în stat, de creat, vorbind relativ, zone de protecție pentru om și cetățean. Cu alte cuvinte, de determinat gradul de responsabilitate a statului pentru eventualele aspecte negative ale reformării. În legislație, în asemenea cazuri, urmează stabilirea coeficienților de indexare a stării patrimoniale a cetățenilor; a compensațiilor pentru pierderea locului de muncă;

a măsurilor concrete de protecție a copiilor, studenților, pensionarilor, persoanelor în vîrstă, la nivelul legislației existente, ce urmărește reglementarea unor astfel de situații.

În cercetările științifice se punctează necesitatea înțelegerii corecte a conținutului responsabilității reciproce a personalității și a statului. Un aspect important este faptul că responsabilitatea statului trebuie să includă și responsabilitatea funcționarilor. Mai mult decît atît, trebuie să distingem condițiile de apariție a acestei răspunderi: în cazul culpei și în absența acesteia.

În primul rînd, este vorba despre relațiile juridico-administrative, juridico-civile, juridico-penale, în funcție de gravitatea consecințelor și componența formală a acțiunilor.

Este recomandabilă completarea legislației existente cu norme ce prevăd expres o așa responsabilitate pentru funcționari, paralel cu cea existentă. Deoarece, după cum arată practica, în condițiile schimbărilor sociale, responsabilitatea funcționarilor practic nu se observă.

În al doilea rînd, nu există motive să se creadă că un politician sau un grup de conducători, oferind un proiect social important sau altul, nu ar fi putut prevedea consecințele negative ale lui, sau nu au avut intenție directă sau indirectă de a comite acte care au dus la consecințe negative pentru un număr considerabil de persoane. În acest caz, există obiecții, precum și trimiteri la experiența istoriei umane. Revoluțiile și reformele se desfășurau cel mai des nu în baza deciziei politice pragmatic calculate și verificate științific. Responsabilitatea pentru inițiatori era diferită. Uneori îi pedepseau pe foștii conducători: îi executau pe regi, privau de libertate tiranii, iar uneori pur și simplu conducătorii aveau o voință slabă. Sînt cunoscute cazuri cînd răspun-

derea survenea pentru revoluționari și reformatori. În orice variantă a evenimentelor, responsabilitatea poartă, într-un sens cunoscut, caracter spontan, ce este dominat de voința politică, pasiune, motivația de a menține puterea.

În legătură cu cele menționate anterior, rezultă delimitarea responsabilității politice, morale, juridice în diferitele sale forme.

Răspunderea *juridică*, după cum se cunoaște, poate fi penală, civilă, administrativă, disciplinară. Uneori se disjunge și răspunderea materială ca formă distinctă a răspunderii juridice.

Despre răspunderea *penală* se poate vorbi în cazul crimelor împotriva ordinii constituționale și securității statului, împotriva intereselor serviciului public etc.

Răspunderea *civilă* este utilizată mai rar în contextul interacțiunii personalității și puterii, dar poate fi în cazul în care apar anumite tipuri de relații contractuale.

Răspunderea *administrativă* prevede pedepse, cum ar fi: avertismentul, privarea temporară a dreptului special, arestul administrativ etc., de asemenea nu are utilizare semnificativă în practica juridică.

Răspunderea *disciplinară* este asociată cu activitatea de muncă. Însă, aplicarea acesteia în privința oficialilor de rang înalt, liderilor partidelor politice (în cazul relațiilor de muncă), practic nu se întâlnește.

Istoria politică a Moldovei cunoaște totuși utilizarea răspunderii penale pentru înalții funcționari.

În cadrul politicii juridice în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității este necesară aprobarea principiilor sale comune, abordărilor la crearea, punerea în aplicare a normelor constituționale legale. Anume politică juridică în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității reunește într-un sistem norme-

le de drept constituțional, drept penal, drept civil, drept administrativ, precum și normele din alte ramuri de drept. În lumina problematicii studiate, este important ca aceste norme să reflecte unitatea responsabilității reciproce a statului și a personalității. Cu ajutorul arsenalului de mijloace ale politicii juridice în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității se formează un spațiu comun, în care se creează, se asigură și se realizează dreptul.

Paralel cu răspunderea juridică, există și răspundere morală. Aceasta este responsabilitatea funcționarilor publici, cetățenilor pentru acte care încalcă normele de moralitate și nu implică răspundere juridică.

Un loc aparte în realizarea politicii juridice în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității îi revine responsabilității politice. Ea are mai multe aspecte, dar trebuie să se bazeze pe responsabilitatea juridică. Responsabilitatea politică este o măsură de posibilă constrângere, aplicată demnitarilor de stat – persoane în ale căror mâini este concentrată o parte considerabilă a puterii. Anume demnitarii de stat, politicienii sînt capabili, ca nimeni altul în Moldova, să influențeze conținutul și natura politicii sociale, economice desfășurate, precum și ale politicii juridice în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității.

Noi considerăm că în acest tip de responsabilitate este necesară aplicarea principiului echilibrului. Este vorba despre excluderea ca măsură de persecuție a represaliilor înalților funcționari după pensionarea lor, dar, în același timp, punerea în aplicare a legislației existente, în cazul în care comit acte ilegale.

Concluzii. Cu privire la realitatea moldovenească, deseori se observă o imagine diferită: sau are loc persecuția deschisă din partea noilor oficiali de rang înalt veniți

la putere, un fel de negare a politicii anterioare și respingerea altor acțiuni ale liderului pensionat, sau demisionarea, care elimină toate întrebările legate de acțiunile ilegale.

Responsabilitatea politică și deficiențele în politica juridică în domeniul protecției drepturilor și libertăților personalității sînt de asemenea interdependente. Uneori efectele negative ale activității autorității pot fi explicate prin lipsa de profesionalism, lipsa de cunoștințe elementare în domeniul managementului, dreptului, construcției statale. În ultimii ani se conturează abordările de eliminare a fenomenelor negative: există un sistem de formare și certificare a funcționarilor, activează instituții de învățămînt superior care pregătesc specialiști pentru serviciul public. În toate timpurile, o problema acută a fost corespunderea personală postului ocupat. Dar de multe ori această problemă era soluționată numai după ce a fost comisă acțiunea, ale cărei consecințe afectează majoritatea cetățenilor.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al RM, nr. 1 din 12.08.1994.
2. Baltag D., Gutu A. Teoria generală a dreptului. Chișinău, 2002.
3. Саидов А.Х. Международное право прав человека. М., 2002.
4. Права человека. Под ред. А.Д. Гусева, Я.С. Яскевича. Минск, 2002.

OPINIE CU PRIVIRE LA DREPTUL JUDECĂTORULUI DE A CONTESTA HOTĂRÂREA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII PRIVIND APLICAREA SANȚIUNII DISCIPLINARE

Sergiu FURDUI,

doctor în drept, conferențiar universitar, judecător la Curtea de Apel Chișinău

SUMMARY

Analyzing the text of article 40 of the Law no. 178 of 25.07.2014 on Disciplinary responsibility of judges in conjunction with the provisions in the articles 21, par. (5), 24 and 25 of the Superior Council of Magistracy Law, it has been observed that the appeal against the SCM judgment is the only procedure of judgment prescribed by the law and that this procedure of appeal does not ensure the judge on whom a disciplinary action is imposed only limited access to a lawsuit.

Judgment on applying disciplinary action to a judge is pronounced by the SCM and is not equivalent to a judicial process, given that the examination of a disciplinary case by the authority exercising judicial self-administration does not represent a trial in court – this conclusion results from the requirements of the principle of separation of powers in a State, which in the relationship between the jurisdictional administrative authority and the judicial authority, rules out the possibility of SCM's substitution for the work of the court.

Following the considerations revealed in this article, opting for compatibility of regulations subject to this analysis with the standards imposed by the Constitution and ECHR and Fundamental Freedoms, we advocate for developing and adopting a set of new modern guarantees and legislative tools, that would ensure that the restorative and sanctioning justice functions shall be exercised within a framework of legality and equality, thus removing the limitation of the right of a judge to a free access to justice if it the judgment on applying disciplinary action is contested.

Keywords: Judicature, Judge, Constitution, European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms, Litigation, Free access to justice, Jurisprudence of the European Court of Justice, Disciplinary Liability of Judge, Decisions of the SCM (Superior Council of Magistracy).

REZUMAT

Analizând textul articolului 40 din Legea nr. 178 din 25.07.2014 „Cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor”, în conjuncție cu prevederile articolelor 21, alin.(5), 24 și 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, observăm că contestația împotriva hotărârii CSM este unica cale de judecată, prevăzută de lege, și că această cale de atac nu asigură judecătorului sancționat disciplinar decât acces limitat la un proces de judecată, deoarece ce nu se încadrează într-un remediu efectiv, care să răspundă concret și real nevoii unei cercetări judecătorești de fapt și de drept a cauzei disciplinare privindu-l pe judecător.

În acest context, dispozițiile prevăzute la articolele 6 și 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și cele - la articolele 21 și 54 din Constituție, relative la dreptul privind accesul liber la justiție, dau expresie unei idei generale, potrivit căreia o protecție eficace a judecătorului sancționat disciplinar nu poate fi realizată prin simpla consacrare a unor drepturi substanțiale, ci este necesar ca acest drept fundamental să fie însoțit de garanții suficiente de ordin procedural, care să asigure mecanismele corespunzătoare de punere în valoare juridică convenită.

Urmare a considerentelor relevate, optând pentru compatibilitatea reglementărilor supuse prezentei analize cu standardele impuse de Constituție și CEDO, pledăm pentru elaborarea și adoptarea unui complex de garanții și instrumente legislative noi, moderne, care să asigure că funcțiile reparatorie și sancționatorie ale justiției sunt exercitate într-un cadru de legalitate și egalitate, înălțurându-se astfel limitarea dreptului judecătorului privind accesul liber la justiție în cazul în care este contestată hotărârea CSM cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare.

Cuvinte cheie: instanța de judecată, judecător, răspunderea disciplinară a judecătorului, sancțiune disciplinară, hotărârea CSM, contestație, accesul liber la justiție, Constituție, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Accesul liber la justiție reprezintă o condiție importantă și decisivă pentru funcționarea societății democratice, fondată pe ideea protecției egale și unitare a justițiabililor în procesul îndeplinirii ansamblului de obligații ce revine statului față de persoanele aflate sub jurisdicția sa și, pe această linie de idei, reglementă-

rile actuale din domeniul materiei disciplinarului judecătorului impun o analiză juridică sub aspectul respectării dreptului de acces al acestuia la o judecată efectivă și eficientă.

Cu privire la dreptul judecătorului de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii privind aplicarea sancțiunii dis-

ciplinare, propunem în rândurile ce urmează cercetarea practico-științifică a reglementărilor ce vizează această problemă de drept, din perspectiva respectării dreptului fundamental privind accesul liber la justiție consfințit în articolul 21 din Constituție, care presupune: orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea in-

stanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție.

Articolul 40 din Legea nr. 178 din 25.07.2014 „Cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor” reglementează contestarea hotărârilor CSM privind aplicarea sancțiunii disciplinare judecătorești și, respectiv, prevede:

(1) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii adoptate în condițiile art. 39 pot fi contestate de către persoanele care au depus sesizarea, inspecția judiciară sau judecătorul vizat în hotărâre în termen de 20 de zile de la data recepționării hotărârii motivate la CSJ.

(2) Cererile de contestare sunt examinate de un complet format din 5 judecători. Cererile privind contestarea deciziilor CSM adoptate în condițiile art. 39 se examinează în mod prioritar. Termenul de examinare nu poate depăși 30 de zile.

(3) Hotărârile CSJ adoptate în condițiile alin. (2) al prezentului articol sunt irevocabile și intră în vigoare la data adoptării.

Analizând textul normei citate, în conjuncție cu prevederile articolelor 21, alin.(5), 24 și 25 din Legea cu privire la CSM, se observă că contestația împotriva hotărârii CSM este unica cale de judecată, prevăzută de lege, și că această cale de atac nu asigură judecătorului sancționat disciplinar decât acces limitat la un proces de judecată.

Hotărârea cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare judecătorești este pronunțată de CSM și nu echivalează cu un proces de judecată, dat fiind că examinarea cazului disciplinar de către autoritatea care exercită autoadministra-

rea judecătorească nu corespunde unei judecăți în instanță – concluzie ce rezultă din exigențele principiului separației puterilor în stat, care, în ce privește relația dintre autoritatea administrativ-jurisdicțională și autoritatea judecătorească, exclude posibilitatea ca CSM să substituie activitatea instanței de judecată.

În atare situație, prin definiție, contestația împotriva hotărârii cu privire la sancționarea disciplinară a judecătorului exercitată în instanța judecătorească supremă nu poate să declanșeze procedura de verificare a legalității acestei hotărâri, de vreme ce nu este judecat fondul cauzei, adică n-au fost examinate de către instanța de judecată motivele de fapt și de drept invocate în susținerea drepturilor subiectiv-civile sub aspectele de fond și de procedură.

Prin urmare, în cazul în care CSJ, potrivit prevederilor articolului 10 din Legea contenciosului administrativ, verifică legalitatea hotărârii CSM cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare judecătorești, se constată că instanța judecătorească supremă este prima și ultima instanță de judecată competentă să se expună asupra legalității hotărârii. Totodată, nu este prevăzută o cale de atac devolutivă împotriva hotărârii CSM cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare judecătorești, motiv pentru care se produce o îngădire a dreptului de acces liber la justiție, sub aspectul că nu se judecă fondul cauzei.

Analizând și din alt punct de vedere, apreciem că reglementările privind examinarea contestației împotriva hotărârii CSM cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare judecătorești reprezintă o inegalitate în raport cu alte reglementări disciplinare în privința altor cate-

gorii de persoane, care asigură acces liber la justiție, fiind prevăzută judecata în fond și în calea de atac corespunzătoare a deciziei/hotărârii de sancționare disciplinară, atât sub aspectul netemeinicii acesteia, cât și din perspectiva motivelor de ilegalitate.

Judecarea cauzei privindu-l pe judecătorul sancționat disciplinar numai în procedura de casație creează o situație de inegalitate în drepturi – din punct de vedere al drepturilor procesuale de acces la o instanță cu deplină jurisdicție – în raport cu persoanele sancționate disciplinar care nu îndeplinesc funcția de judecător, cum ar fi:

– persoana angajată în muncă în baza unui contract de muncă, sancționată în cadrul unei proceduri disciplinare de către angajator – în baza articolului 251, alin.(5) din Codul muncii –, este în drept să conteste decizia la instanțele judecătorești competente în termen de 30 zile de la data comunicării;

- persoana – inclusiv funcționarul public, militarul – care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ, inclusiv aplicarea sancțiunii disciplinare în baza articolelor 5, lit. a), 14 și 16, alin.(1) din Legea contenciosului administrativ, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă;

- persoana care exercită profesia de avocat și este sancționată disciplinar, în baza articolului 57, alin. (3) din Legea cu privire la avocatură, este în drept să conteste decizia Comisiei pentru etică și disciplină privind aplicarea sancțiunii disciplinare în contenciosul administrativ;

- persoana care exercită funcția de notar și este sancționată disci-